

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

Балінський Артем РОЛЬ НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ У ПРОГОЛОШЕННІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ (1989–1991 рр.).....	80
Боднарчук Катерина ЦІННОСТІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	85
Васильєва Лариса МІЖ ЗАКОНОМ І БЛАГОДАТТЮ: ФЕМІНІСТИЧНА АНТРОПОЛОГІЯ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЖІНОЧОГО СТАТУСУ ЯК ПРАВОНАСТУПНИЦЯ-НОВАТОР АНТИЧНИХ ДОГМ.....	88
Зозулик Анастасія ПОКРОВА ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ ЯК ДУХОВНИЙ СИМВОЛ КОЗАЦТВА.....	92
Ілечко Софія КУЛЬТУРА ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА СКЛАДОВА ТА ЗАСІБ ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ XVII СТ.).....	94
Омельченко Дмитро НАРАТИВ У СУЧАСНИХ ІДЕОЛОГІЯХ.....	97
Мордовець-Ткач Марта, Федорова Алла МУЗИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ ТА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	100
Абрасьова Дар'я КОЗАЦЬКІ ДУМИ ТА ПІСНІ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ ВОЇНА.....	105
Карогодіна Єлизавета ЗОЛОТО ПОЛУБОТКА: МІЖ ЛЕГЕНДОЮ ТА РЕАЛЬНІСТЮ.....	108
Ярмак Софія ПОЛІТИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ГЕТЬМАНА ЯК ГАРАНТІЯ СТАБІЛЬНОСТІ КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	111

структур та гібридних загроз, що вимагає від нації постійного пошуку спільних ціннісних орієнтирів для збереження культурної ідентичності для національної безпеки. Саме система цінностей визначає, у якому напрямі відбувається соціальний прогрес – сприяє він гуманізації суспільства, чи, навпаки, поглиблює суперечності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вихованець З.С. Феномен соціальної революції як актуальна форма суспільних перетворень у постсучасному світі. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2025. Вип. 52. С. 31-40.
2. Гиря Г. Сутність політичних революцій: концептуальні підходи. *Вісник Львівського університету*. Сер. філос.-політолог. студії. 2014. Вип. 4. С. 240-246.
3. Городиська Н., Соціальна еволюція і соціальний прогрес в умовах глобалізації: Матер. II міжнар. Наук.-теоретичн. Конф. молодих учених та студентів Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, 4-5 груд. 2019 р. Тернопіль, 2019. с. 124-125.
4. Мейжиз І.А. Цінності і соціальна еволюція суспільств. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили*. 2008. Т.84, вип. 71. С. 18-28.
5. Скворець В.О., Соціальна еволюція в умовах глобалізації: матер. наук. Конф. професорсько-викладацького складу, наукових працівників і здобувачів наукового ступеня за підсумками наук.-досл. роботи за період 2015–2016 рр., 15–18 трав. 2017 р. Вінниця, 2017. С. 169-172.

ВАСИЛЬЄВА ЛАРИСА

здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, ОНП
«Філософія»

Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

МІЖ ЗАКОНОМ І БЛАГОДАТТЮ: ФЕМІНІСТИЧНА АНТРОПОЛОГІЯ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЖІНОЧОГО СТАТУСУ ЯК ПРАВОНАСТУПНИЦЯ-НОВАТОР АНТИЧНИХ ДОГМ

Християнська думка звертається до горизонту елліністичного світу, успадковуючи концептуальні ресурси античної філософії, водночас радикально змінюючи її гуманітарну траєкторію. Античний «здоровий глузд» щодо статусу жінки складався з онтологічно-антропологічних уявлень про «природні» ієрархії, правові механізми підпорядкування та культурні режими честі/сорому. Євангелія, в свою чергу не запроваджують політико-правову

реформу в сучасному розумінні, але вони будують кардинально відмінну символічну економіку. В цій економіці жінки стають суб'єктами учнівства, заступництва та свідчення; людська гідність переважає над ритуальними бар'єрами; подружжя етика отримує симетричні стандарти відповідальності для обох статей.

Онтологічні антропологічні схеми часто натуралізували статеву ієрархію, апелюючи до «природного порядку», де активне та досконале відповідало чоловічому началу, а пасивне та «неповне» – жіночому. Соціально-правові механізми – римська влада в домашньому господарстві, опіка над дорослими жінками, норми шлюбу та спадкування – інституціоналізували обмежений доступ жінок до публічних ролей та політичних прав. У єврейській традиції існували соціальні гарантії (шлюбні контракти, зобов'язання щодо утримання), але культові та освітні практики залишалися патріархальними. Юдейське право містило соціальні запобіжники (шлюбний контракт *кетуба*, утримання; заборона чоловікові зловживати), але культове життя і вивчення Тори були виразно «чоловікоцентричними» [7; 8]. Жінки не виконували священницьких функцій у Храмі; існував «двір жінок» як межа просторової участі мирянок. У судовій практиці свідчення жінок обмежувалися (пізніша кодифікація – Мішна), а участь у формальному релігійному навчанні радше була винятком [8]. Не дивлячись на те що дискусії шкіль Гіллеля і Шаммая про підстави розлучення мали місце, на практиці ж ініціатива розлучення частіше належала чоловікові [7]. Античні «побутові кодекси» (*oikonomikē*) розглядали «належні ролі» дружини і матері в межах дому; ідеал жіночності — скромність, замкнутість приватної сфери, материнство. Честь домогосподаря пов'язувалася з поведінкою жінок його дому [10].

Культурна семантика таких понять як: честь і сором пов'язувала репутацію дому з жіночою поведінкою, таким чином легітимізуючи контроль так званих «опікунів» будь то батьки чи чоловік, над приватним простором жінки. Давня етика чеснот розглядала мораль як навичку, що досягається через практику, і здебільшого розглядається як така, що властива чоловікам. Євангельська перспектива ж натомість відкриває властивості чеснотності з позиції християнських дарів та взаємності: любов, милосердя, справедливість усвідомлюються не як привілейований статус, а як норма гідності, відкрита для всіх. Це усуває гендерну монополізацію чеснот і робить жіночі фігури еквівалентними носіями досконалості серед громади. Внутрішня «економіка» античності відводила жінкам роль невидимого внутрішнього управління. Євангельська громада підносить служіння до рівня суспільного престижу і відповідальності. Жіночий патронат, гостинність і турбота про громаду підтримують богословське значення та соціальну видимість, що яскраво простежується в служінні Ісусу під час його місіонерських мандрівок як фінансово, так і надаючи можливість для візиту вчителя і учнів до власних

домівок, зазвичай “закритого” жіночого простору ізолюваного для сторонніх. Космічний логос античної думки інтерпретував істину як привілей «сильних» голосів. Євангельське втілення Логосу відкриває іншу епістемологію: істина корелює не зі статусом, а з відкритістю до одкровення. Яскравим прикладом цьому слугує довгий богословський діалог Ісуса з самарянкою біля криниці, де саме її слово започатковує навернення громади. І такі випадки не були поодинокі, на сторінках Біблії ми знаходимо й інші перекази: про звернення Воскреслого до Марії Магдалини на ім'я з дорученням передати звістку учням; легітимація слухання Слова Марією з Витанії, коли «позиція учня» стає доступною жінці. У всіх випадках “меншовартісний” за мірками тієї епохи голос стає носієм істини і каналом її передачі в суспільство.

Євангельська антропологія десакралізує соціальні ієрархії, визначаючи джерело гідності через образ Бога в кожній людині та єдність у Христі. Це інституціоналізує рівність не лише як етичну норму, але й як онтологічну основу. Це виразно прослідковується в унікальному звертанні Ісуса до згорбленої жінки як до «дочки Авраамової», у парних притчах, де чоловічі та жіночі сюжети рівноцінно символізують Божу радість, а також у самому факті наявності учениць і меценаток поруч із найближчим колом учнів.

У євангельських оповідах пріоритет надається життю та гідності: жінка з тривалим кровотечивим недугом, наважившись на дотик, чує публічне звернення «донько» і відновлює соціальне обличчя; дівчинка, піднята з недуги за руку, повертається до спільноти; сцени очищення і зцілення послідовно ламають стигму та повертають їй ім'я, а з ним – місце в громаді. Вона більше не є «нечистою» але очищеною і освяченою правонаступницею Божої благодаті. Євангелія змушують оточуючих переоцінити надану жінкам роль через такі образи: жінка, яка публічно виливає миро на Ісуса, стає взірцем любові й віри; бідна вдова з двома дрібними монетами – мірилом справжньої щедрості; в євангельському світогляді де «перші стануть останніми, а останні – першими» ми бачимо як це відображається на становищі жінок. Апостол Лука фіксує жінок у колі найближчих супутниць Ісуса, які «служили Йому з маєткю свого»: Марія Магдалина, Іванна, Сусана та ін. (Лк 8:1–3). Для мандрівного рабина така публічна роль жінок нетипова. Чи не вперше жінки не лише «об'єкти благодійності», а суб'єкти учнівства і меценатства [11; 12].

Знецінені громадою вони стають першими свідками Ісусового воскресіння. В очах тогочасного соціуму Ісус буквально підіймає найнижчу, незахищену верству населення і робить свідками свого життя і Воскресіння. Підіймаючи їх таким чином не тільки до рівня учнів, але навіть на щабель вище - довіряючи їм місію сповіщення Благої Звістки. Євангелія перевертають сталу для стародавніх шкіл форму навчання «вчитель – учень». Поза «домашньою» роллю вони законно займають позицію студенток, які вивчають теологію, – і таким чином змінюють саму конфігурацію знань у громаді. Марія з Витанії займає «позицію учня» біля ніг Учителя за що отримує докір від

сестри, яка натякнула їй що вона займається «не жіночою» справою замість того щоб допомагати їй з приготуванням їжі; група жінок супроводжує мандрівну місію й забезпечує її в якості фінансових спонсорів та відкриваючи свої будинки для потреб Ісуса та учнів; пасхальне доручення «йти і сказати братам» робить жінок першими носіями найголовнішої звістки. Академічна й місійна конфігурація знання, таким чином, перестає бути гендерно недоступною. Що стосується правових режимів першого століття, загалом вони надавали чоловічій особі перевагу в ініціюванні розлучення та контролі подружнього життя. Євангельський підхід вирівнює моральні вимоги для обох сторін, зміщуючи акцент з односторонньої влади на взаємну вірність та відповідальність. Патристичне переосмислення давніх категорій породжує персоналістську онтологію, в якій «особа» та стосунки мають первинний статус. Це забезпечує міцну метафізичну основу для рівня гідності статей та руйнує модель «жіночої неповносправності».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Біблія або Святе Письмо Старого і Нового Заповіту : пер. І. Хоменка. Рим : Вид-во ОО Василян, 1963. 1420 с.
2. Josephus, Flavius. *Against Apion* / tr. W. Whiston // *The Works of Josephus*. Peabody : Hendrickson, 1987. P. 177–376.
3. Philo of Alexandria. *On the Special Laws* / tr. F. H. Colson. Cambridge, MA : Harvard University Press, 1937. 544 p. (Loeb Classical Library).
4. Musonius Rufus. *Lectures and Sayings* / tr. C. E. Lutz // *Yale Classical Studies*. 1947. Vol. 10. P. 3–79.
5. Seneca, L. A. *Epistulae Morales ad Lucilium* / tr. R. M. Gummere. Cambridge, MA : Harvard University Press, 1917–1925. 3 vols. (Loeb Classical Library).
6. Gaius. *The Institutes of Gaius* / tr. W. M. Gordon, O. F. Robinson. London : Duckworth, 1988. 322 p.
7. Ilan, T. *Jewish Women in Greco-Roman Palestine: An Inquiry into Image and Status* / T. Ilan. Peabody : Hendrickson, 1996 (orig. 1995). 304 p.
8. Wegner, J. *Chattel or Person? The Status of Women in the Mishnah* / J. Wegner. Oxford: Oxford University Press, 1988. 320 p.
9. Winter, B. W. *Roman Wives, Roman Widows: The Appearance of New Women and the Pauline Communities* / B. W. Winter. Grand Rapids : Eerdmans, 2003. 349 p.
10. Treggiari, S. *Roman Marriage: Iusti Coniuges from the Time of Cicero to the Time of Ulpian* / S. Treggiari. Oxford : Clarendon Press, 1991. 580 p.
11. Witherington III, B. *Women in the Ministry of Jesus: A Study of Jesus' Attitudes to Women and Their Roles as Reflected in His Earthly Life* / B. Witherington III. Cambridge : Cambridge University Press, 1984. 248 p.
12. Bauckham, R. *Gospel Women: Studies of the Named Women in the Gospels* / R. Bauckham. Grand Rapids : Eerdmans, 2002. 343 p.

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.